

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА МАЛКО ТЪРНОВО 2021 – 2023 г.

Програмата за развитие на туризма на територията на Община Малко Търново е разработена в изпълнение на чл. 11 от Закона за туризма, на базата на Общинския план за развитие и съобразно местните туристически ресурси. За някои от насоките и конкретните дейности са посочени общи срокове, които до голяма степен са свързани с финансови възможности, проектна готовност и др. Програмата следва да бъде изпълнявана с активното участие на водещи организации в сферата на туризма, бизнеса и НПО. Основна роля при изпълнението на програмата играе Консултативният съвет по въпросите на туризма към Община Малко Търново с участието и на заинтересовани страни и доброволци. Програмата трябва да допринесе за интегрирано туристическо развитие на района и повишаване качеството на туристическото предлагане.

Туризмът е важен елемент от местната икономика и предприемането на правилни стъпки за неговото развитие благоприятства благополучието на населението в региона. Община Малко Търново разполага с редица дадености, които могат да се използват за създаване на един значително разширен туристически продукт, който да привлича както български, така и чуждестранни туристи. Богатото историческо, културно, архитектурно, природно и духовно наследство представлява добра база с голям потенциал, който все още не е напълно разработен.

ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ

I. Туристически Ресурси

1. Природни

Географско положение, релеф, климат, води, биоразнообразие, защитени територии: Релефът е предимно хълмист и нископланински (200 – 600 м н.в.). Територията на общината попада изцяло в Природен парк „Странджа“. На югозапад от Малко Търново е разположен връх Градище (710 м н.в.), който е най – високия връх за територията. На местата с карбонатни скали са характерни формите от карстов тип релеф – кари, въртопи, понори, каверни и пещери. Територията е с гъста залесеност и има наличие на магмени скали, поради което денудационно – ерозионните процеси са слабо развити.

Според климатичното райониране на България (по Велев, 1990, 2002), общината попада в континентално – средиземноморската област. Характерни черти са топлото лято и меката зима, относително малката годишна температурна амплитуда и отсъствието на ежегодна снежна покривка извън планинските райони.

Реките на територията на община Малко Търново принадлежат към Черноморската отточна област. Главните отводнителни артерии, преминаващи през тази територия, са река Велека и река Резовска. Подземните води се наблюдават в четири пункта при карстовите извори Докузак, Църногорово, Катун и карстовия извор западно от село Евренозово. Подземните води са предимно

карстови и пукнатинно – карстови. Открити са около 120 карстови извора, но само 30 от тях са с дебит над 1 л/сек. Най- големият такъв извор е с дебит 257 л/ сек – Докузак. Карстовите води са чисти, пресни и с ниска минерализация, но са силно уязвими от замърсяване.

Районът на Малко Търново се характеризира с изключително богато биоразнообразие и множество защитени територии както по Закона за защитените територии (ЗТТ), така и съгласно екологичната мрежа НАТУРА 2000. Малкотърновският район, попадащ в т.нар. “район на вътрешна Странджа” е един от най-богатите на животински видове в страната. Това е обяснимо като се имат предвид природните дадености и историческото минало на този край. Климатичните особености на района правят реално присъствието на европейски, малоазиатски и средиземноморски видове, а фактът, че територията е оставала встрани от главните пътища от Европа за Азия, и че районът е далеч от активно замърсяващи производства, е позволил животинският свят да съхрани високата си идентичност и богатство.

Особено значение имат редките и защитени видове, които според изследователите при безгръбначните включват 97 ендемични вида - 12 реликтни и 138 редки. Земноводните и влечугите в района са около 30 вида, повече от половината от представените у нас видове от тези групи. Счита се, че по отношение на влечугите Странджа е на трето място в страната. Впечатляващо е и птичето богатство. Над района преминава пътят на прелета на птици от север на юг. Общината има международно значение на станция за грабливите и пойните птици (а може би и на зимовище за някои от видовете). По данни от изследователи в района на Странджа се срещат над 261 вида птици, 68 % от установените видове в цялата страна. Броят на гнездящите птици е около 118, от които 14 са включени в Червената книга на България.

Защитени територии в Община Малко Търново:

НАИМЕНОВАНИЕ	ВИД ЗАЩИТЕНА ТЕРИТОРИЯ	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ
БАТАКА – ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА СТРАНДЖАНСКИ ДЪБ	Защитена местност по ЗТТ	С. Близнак
БОСНА	Защитена местност по ЗТТ	С. Бяла вода
ВЕЛЕКА	Защитена местност по ЗТТ	С. Бръшлян, с. Звездец, с. Стоилово
ВИТАНОВО	Резерват по ЗТТ	Гр. Малко Търново, с. Бръшлян
ГРАДЕВ СРЕДОК	Защитена местност по ЗТТ	Гр. Малко Търново, с. Стоилово
ГРАДИЩЕТО – ЕСТ. НАХОДИЩЕ НА СИНЯ ХВОЙНА	Природна забележителност по ЗТТ	Гр. Малко Търново

ДОКУЗАК	Защитена местност по ЗТТ	Гр. Малко Търново
КАМЕНСКА БЪРЧИНА – СКАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ	Природна забележителност по ЗТТ	Гр. Малко Търново
КРИВИНИЗОВО	Защитена местност по ЗТТ	с. Звездец
МЕЧИТЕ ДОЛОВЕ	Защитена местност по ЗТТ	Гр. Малко Търново, с. Бръшлян
МОРЯНЕ	Защитена местност по ЗТТ	с. Заберново, с. Калово
ПАРОРИЯ	Защитена местност по ЗТТ	с. Заберново, с. Калово
ПЕТРОВА НИВА	Защитена местност по ЗТТ	с. Стоилово
ПЕЩЕРАТА ЕЛЕНИНА ДУПКА	1 Природна забележителност по ЗТТ	с. Бяла вода
ПЕЩЕРИ И ИЗВОРИ НА Р. МЛАДЕЖКА	Природна забележителност по ЗТТ	с. Близнак, с. Младежко
РУДЕНОВО	Защитена местност по ЗТТ	с. Сливарово
СРЕДОКА	Резерват по ЗТТ	Гр. Малко Търново, с. Стоилово
СТРАНДЖА	Природен парк по ЗТТ	гр. Малко Търново, с. Близнак, с. Бръшлян, с. Бяла вода, с. Визица, с. Граматиково, с. Евренозово, с. Заберново, с. Звездец, с. Калово, с. Младежко, с. Сливарово, с. Стоилово
СТРАНДЖАНСКА ЗЕЛЕНИКА	Защитена местност по ЗТТ	с. Сливарово
УЗУНБОДЖАК	Резерват по ЗТТ	с. Сливарово
БОСНА	ЗЗ по Директивата за местообитанията на НАТУРА 2000	с. Визица, с. Заберново, с. Калово
ДЕРВЕНСКИ ВЪЗВИШЕНИЯ	ЗЗ по Директивата за местообитанията на НАТУРА 2000	с. Близнак
СТРАНДЖА	ЗЗ по Директивата за птиците на НАТУРА 2000	Гр. Малко Търново, с. Близнак, с. Бръшлян, с. Бяла вода, с. Визица, с. Граматиково, с. Евренозово, с. Заберново,

		с. Звездец, с. Калово, с. Младежко, с. Сливарово, с. Стоилово
СТРАНДЖА	ЗЗ по Директивата за местообитанията на НАТУРА 2000	Гр. Малко Търново, с. Близнак, с. Бръшлян, с. Бяла вода, с. Визица, с. Граматиково, с. Евренозово, с. Заберново, с. Звездец, с. Калово, с. Младежко, с. Сливарово, с. Стоилово

2. Антропогенни:

Културно- исторически ресурси:

- **Култов комплекс в м. Мишкова нива**
- **Могилен некропол в м. Пропада**
- **Соларни кръгове в м. Каменска бърчина**
- **Скално оброчище в м. Индипасха с. Сливарово**
- **Долмени и римска гробница край с. Евренозово**
- **Историческа местност Петрова нива**
- **Исторически музей „Проф. Александър Фол“**
- **Архитектурен резерват с. Бръшлян**
- **Останки от крепости - с. Младежко, с. Заберново, с. Граматиково, с. Бяла вода, гр. Малко Търново, с. Звездец**
- **Пещера Света Марина с. Сливарово**
- **Църква „Свети Димитър“ с килийно училище с. Бръшлян**
- **Параклис върху пещера “Света Троица” с. Граматиково**
- **Църква “Св. Лука” с. Заберново - най-старата оцеляла култова сграда във вътрешността на Странджа**
- **Долмени с. Калово**
- **Пещери и извори на река Младежка и крепост “Голямото кале” с. Младежко**
- **Църква “Св. Илия” с. Стоилово**
- **Църква “Св. Троица” с. Визица**
- **Църква “Св.40 мъченици” с. Граматиково**
- **Долмени с. Заберново**
- **Параклис „Св. Петка“ с. Калово**
- **Църква „Успение Богородично“, град Малко Търново**
- **Източно- католическа църква „Света Троица“, град Малко Търново**
- **Църква „Св. Атанас“, село Звездец**
- **Църква „Св. Пророк Илия“, село Бяла вода**
- **Църква „ Св. Георги“, с. Калово**
- **Църква „Св. Пантелеймон“, с. Сливарово**
- **Изложбена зала „Георги Зайков“, град Малко Търново**

Събитийни антропогенни ресурси:

Културни мероприятия с международно, национално, регионално и местно значение:

- *Национален възпоменателен събор в местността Петрова нива*
- *Летни културни празници на гр. Малко Търново*
- *Българо - турски летен университет "Странджа планина и нейната роля в преноса на цивилизации изток - запад"*
- *Национален фолклорен събор „Странджа пее“*
- *Сирни заговезни - Кукеровден и обряда „Паликош“*
- *Богоявление /Йордановден/*
- *Пресъздаване на обичая „Лазаруване“ и младежки пролетни игри „Филек“*
- *Фолклорен фестивал на любителски клубове „Хоро в Странджа“*
- *Фестивал на Зелениката*
- *Нестинарски шествия в м. Голямата аязма /Влахов дол/*
- *Еньовден*
- *Илинден с нестинарски обряд*
- *Фестивал на занаятите „По Малкотърновски - от извора на Странджа“*
- *Коледуване*

II. Селища и инфраструктура

Площта на Община Малко Търново е 798.500 км² и е трета по големина за област Бургас. Включва в себе си град Малко Търново и дванадесет села: Близнак, Бръшлян, Бяла вода, Евренозово, Граматиково, Калово, Младежко, Сливарово, Стоилово, Визица, Заберново, Звездец.

Въпреки периферното си разположение, община Малко Търново има важна роля. През територията на общината преминава международен път Е87, който е със стратегическо значение, тъй като свързва страните от Европа с тези от Близкия изток. Граничният контролно – пропускателен пункт Малко Търново обслужва предимно туристическия трафик – леки моторно превозни средства и автобуси. Общинският център – град Малко Търново отстои на 76 км от град Бургас, който е най-важният икономически, транспортен, административен и културен център в Югоизточна България. Градът се намира на 457 км от София и на 262 км от Истанбул.

III. Туристическа инфраструктура и услуги:

• **Основни туристически услуги:**

Категоризирани средства за подслон и места за настаняване и заведения за хранене и развлечения:

- На база подадени документи към 2020 г. в Община Малко Търново съществуват общо: **47** категоризирани места за настаняване с леглова база **588** легла

Категоризирани към 2020 г. заведения за хранене и развлечения: **20**

• **Информация и реклама:**

- Туристически информационен център – Община Малко Търново е открит на 18.08.2008 г. Намира се в централната част на града. Служителите в центъра са на разположение на гражданите и гостите на града от понеделник до петък от 8.00–17.00 часа, а през летния сезон ежедневно. Туристическия информационен център предоставя на посетителите рекламни материали за Малко Търново и страната, актуална и подробна информация, относно

възможностите за туризъм на територията на общината и предлаганите туристически услуги.

- Информационно – посетителски център „Горска сбирка“ на Природен парк „Странджа“ в село Граматиково.
- Информационно – посетителски център на Природен парк „Странджа“ в град Малко Търново

Анализ на настоящата ситуация

1. Силни страни

- Проучени туристически ресурси
- Благоприятно географско положение
- Благоприятен климат
- Наличие на защитени територии, запазен в екологично отношение район, богато биоразнообразие
- Наличие на интересни от гледна точка на туризма природни обекти
- Наличие на интересни от гледна точка на туризма обекти на културно-историческото наследство
- Фолклорни традиции, които могат да се превърнат в туристически атракции
- Добра обща достъпност на общината
- Добра събираемост на туристически данък
- Ясно изразено желание от общинската администрация да подкрепя развитието на туризма

2. Слаби страни

- Ниска квалификация на персонала в обслужващата сфера като цяло
- Застаряващо население, което не може да се включи активно в проектите за развитие на туризма
- Липса на сериозен туристически бизнес и организации, работещи в туризма
- Недостатъчно туристически комплекси с добре развита материална база и капацитет
- Недостатъчно информационно осигуряване, липса на табели и маркировка
- Липса на допълнителни туристически услуги и атракции
- Недостатъчно финансови средства за поддържане на туристическата инфраструктура
- Зависимост от морския туризъм
- Туристическите ресурси не са изцяло усвоени като туристически продукти
- Ограничено предлагане на туристически пакети
- Отрицателно влияние на обстоятелства като природни бедствия, болести, бежанска вълна и пр.

3. Възможности

Възможностите отразяват външните фактори (извън контрола на заинтересованите страни), които могат да имат благоприятен ефект върху развитието на туризма в общината. Например:

- Промени (поощряващи туризма) в националната политика
- Развитие на вътрешния туристически пазар, повишаване на жизнения стандарт в страната
- Наличие на богат туристически потенциал за разнообразяване на предлагането и преодоляване на сезонността

- Подобряване на квалификацията и уменията на работещите в сферата на туризма
- Подобряване на хигиената и транспортната достъпност до туристическите обекти

4. Заплахи

- Надхвърляне на поемната способност на дестинацията
- Нереално високи очаквания от туризма и печалбите, които се реализират от него
- Превес на лични и големи корпоративни интереси над дългосрочните интереси на общността
- Продължаващата тенденция на изсичането на гори и унищожаването на горски масиви
- Загуба на много от традиционните занаяти, придаващи идентичност и автентичен облик на района, поради липса на човешки ресурс
- Ограничения, невъзможност за прогнозиране и несигурност предвид Covid 19 и отражението му върху туризма в България на всички нива и всички участници в различните му аспекти (въпреки вероятността да се засили интереса към малките като капацитет места за настаняване и по-малко популярните дестинации, отдалечени от големите градове)

Дейности за развитието на туризма в Община Малко Търново

1. Провеждане на ежегодни проучвания за изучаване на нуждите и потребностите на туристите и измерване на тяхната потребителска удовлетвореност с цел повишаване равнището на качеството на туристическо обслужване. Така ще се постигне удължаване на туристическия престой, популярността на дестинацията и ще се увеличат приходите от туристи.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел „Туризм“

2. Проследяване на всички изменения в законовата база, касаещи туризмът и неговото развитие, както и организационната структура на държавно и регионално равнище.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел „Туризм“, КСТ

3. Стабилизиране и изграждане на поддържащата инфраструктура до туристическите обекти:

- Изграждане на обслужваща инфраструктура към култовия комплекс в м. Мишкова

нива предвид безвъзмездното му предоставяне за управление на Община Малко Търново

- Изграждане на навеси над римски гробници в м. Пропада и край с. Евренозово

- Поставяне на пейки край моголния некропол в м. Пропада

- Стартиране на инициатива „осиновяване“ на туристически маршрути (възможност на представителите на местния бизнес да подпомогнат финансово изграждането на туристическата инфраструктура от Община Малко Търново и успоредно да рекламират дейността на своите фирми)

Срок: постоянен

Отговорни лица: : дирекция „ОПСД и туризм“, представители на туристически обекти

4. Провеждане на кампании за поддържане и опазване чистотата в общината, включително и всички туристически обекти. Включване в инициативата „Да изчистим България за един ден“ и други подобни.

Отговорни лица: отдел „Туризъм“, дирекция „Култура, образование и спорт“, директори на учебни заведения

5. Изработване монтиране и поддръжка на туристически обозначения на ключови и подходящи места, улесняващи туристите в намирането на туристически забележителности и местоназначения. Поставяне на допълнителни карти и табели в града и селата.

Срок: постоянен

Отговорни лица: КСТ, Дирекция „ОПСД и туризъм“, Дирекция „Финанси и администрация“, Дирекция „Култура, образование и спорт“

6. Създаване на проектна готовност (изготвяне на проекти в работна фаза) в приоритетни насоки в сферата на туризма.

Отговорни лица: : Дирекция „ОПСД и туризъм“, Дирекция „Финанси и администрация“, Дирекция „Култура, образование и спорт“

7. Разработване и реализиране на проекти, подпомагащи устойчивото развитие на туризма на територията на община Малко Търново. Кандидатстване за външно финансиране пред национални и международни донори /финансиращи организации/.

Отговорни лица: : Дирекция „ОПСД и туризъм“, Дирекция „Финанси и администрация“, Дирекция „Култура, образование и спорт“

8. Провеждане на интензивна рекламна кампания в специализирани български медии и социални мрежи. Идентифициране на медии, които най-добре отразяват развитието на туризма в Община Малко Търново и представяне чрез тях на стойностен рекламен продукт за общината.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел „Туризъм“

9. Привличане на външни институции, структури и организации за реализация на съвместни проекти в рамките на публично-частно партньорство.

Отговорни лица: : Дирекция „ОПСД и туризъм“, Дирекция „Финанси и администрация“

10. Създаване на партньорски взаимоотношения с цел участие в национални и международни туристически борси и изложения. Участие на Община Малко Търново съвместно с културните институции в Международна туристическа борса ВАКАНЦИЯ и СПА ЕКСПО – гр. София или туристическо изложение "Културен туризъм"- гр. Велико Търново.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел „Туризъм“, КСТ

11. Събиране и поддържане на актуална информация относно туристическото предлагане в България.

Целта е да се следи постоянно какви туристически продукти и услуги предлагат конкурентни дестинации в България. От една страна, това може да даде ценни идеи за разнообразяване на собствения туристически продукт и за издаването на по-качествени рекламни материали, а от друга - да спомогне за разработване и предлагане на уникални и неповтарящи се атракции.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел "Туризъм", КСТ

12. Актуализиране и изработване на нови рекламни материали – рекламни клипове, карти, брошури, проспекти и др. Изработване на туристически сайт и приложение за инсталиране на мобилни устройства с Android и Iphone, представящи туристическите обекти чрез снимки, клипове, синтезирана информация и карти с маршрути и координати.

Срок: постоянен

Отговорни лица: Дирекция „ОПСД и туризъм“, Дирекция "Финанси и администрация"

13. Развитие на читалищата като съвременни духовни центрове за разпространение на информация, знания, успешни практики и съхранение на местните традиции и подпомагане дейността и творчеството на местни дейци на културата, фолклорни танцови и музикални състави и училищно творчество.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел "Туризъм", читалище „Просвета-1914“ – Малко Търново, дирекция „Култура, образование и спорт“

14. Реализиране, участие и разпространение на информацията за мероприятията, заложен в Културния календар на Община Малко Търново

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел "Туризъм", читалище „Просвета-1914“ – Малко Търново, дирекция „Култура, образование и спорт“

15. Изготвяне на пакети от туристически услуги, в това число и за ученици, съвместно с представители на хотели и управители на туристическите обекти.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел "Туризъм", КСТ

16. Изготвяне на предложение за интегрирани билети за посещения на културно-исторически обекти, включващи посещения на два или повече обекти на промоционални цени.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел "Туризъм", исторически музей „Проф. Ал. Фол“

17. Социализиране на най – посещаемите от туристи обекти, включващо почистване, поддържане на пътеки, поставяне на табели и маркировка, места за отдих и др.

Срок: постоянен

Отговорни лица: отдел "Туризъм", КСТ

18. Разработване на програми, включващи нощувка и посещения на най-тясно идентифициращите ни обекти, насочени към представители на министерства, учреждения и туристически агенции, които биха съдействали за развитието на територията като туристическа дестинация.

Срок: постоянен

Отговорни лица: Дирекция „ОПСД и туризъм“, Дирекция “Финанси и администрация”, КСТ, собственици и управители на туристически обекти, представители на местния бизнес

Заключение:

Община Малко Търново е желана туристическа дестинация за много организирани туристически групи, а също така и за голям брой индивидуални туристи. Сред най-посещаваните обекти на територията на общината са долмените, могилните некрополи, църкви, параклиси, историческата местност Петрова нива и исторически музей „Проф Ал. Фол“. С реализирането на дейностите, предвидени в настоящата програма се очаква значително повишаване на интереса към тези туристически обекти на територията на общината, а от там и на приходите от тях.

Успешното изпълнение на заложените в програмата дейности е немислимо без наличието на работещо обществено-частно партньорство между местната власт, частния бизнес, учебните заведения, областните и национални браншови организации и НПО. Реализацията на Програмата за развитие на туризма на Община Малко Търново следва да се възприема като един непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, анализ и корекции при грешки, трудности и неуспехи и адаптиране на съществуващите вече насоки за развитие и дейности към новите обстоятелства и условия.

ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ

Съгласно чл.60, ал.1 от Закона за туризма средствата за изпълнение на програмата за развитие на туризма се набират от:

1. средства, предоставени за изпълнение на целеви програми и проекти;
2. средствата, събрани от туристическия данък;
3. дарения и помощи, средства по международни програми и споразумения, когато не е предвидено те да постъпят в държавния бюджет.

Средствата по ал. 1, т. 2 се разходват само за мероприятията по чл. 11, ал. 2.

Програмата за развитие на туризма 2021-2023 г. е обсъдена с членовете на КСТ и приета на онлайн заседание чрез неприсъствено гласуване на 15. 02.2021г.

Изготвил:

Секретар на КСТ

/В. Тодорова/

Съгласувал:

Председател на КСТ

/И. Янчев/